

Valtiovarainministeriö
Rahoitusmarkkinaosasto

Lausuntopyyntönnä 16.3.2016

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto on pyytänyt asiassa liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa esityksestä, joka koskee perusmaksutilidirektiivin kansallista täytäntöönpanoa.

Ehdotetut säännökset turvaisivat sen, että myös maksuhäiriömerkinnän omaavat henkilöt sekä muut henkilöt, joille yksityiset palveluntarjoajat eivät ole myöntäneet sähköisiä tunnistusvälineitä ilman selkeää objektiivista syytä, saisivat vahvan sähköisen tunnistusvälineen luottolaitokselta silloin, kun luottolaitos tarjoaa niitä. Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu myönteisesti edellä kuvattuun ehdotettuun muutokseen, jossa vahva sähköinen tunnistusväline kuuluisi peruspankkipalveluihin, jos pankki tarjoaa vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009, jäljempänä *tunnistuslaki*). Pankkien tarjoamat verkkopankkitunnukset ovat tunnistuslaissa tarkoitettuja vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä. Tarkoituksena on muuttaa tunnistuslakia niin, että tunnistuspalvelun tarjoajat eli myös pankit joutuvat noudattamaan EU:n sähköistä tunnistamista koskevaa lainsäädäntöä (eIDAS-asetus).

Esityksessä todetaan, että perusmaksutilidirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä on arvioitava, tulisiko Suomessa edellyttää luottolaitoksilta ainoastaan, että ne tarjoavat maksupalveluihin liittyviä ja niiden käyttöön rajoitettuja verkkopankkitunnuksia osana perusmaksutileihin liitettyjä palveluja. Vaihtoehtoisesti Suomessa voitaisiin edellyttää direktiivin 17 artiklan 2 kohdan nojalla peruspankkipalveluiden käsitteen laajentamista kansallisesti siten, että kaikille perusmaksutilin saaville henkilöille myönnettäisiin laajemmat, laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista tarkoitetut tunnistamisvälineet, joita voi käyttää tunnistautumiseen esimer-

kiksi viranomaispalveluissa. Pankeilla ei ole tällä hetkellä velvoitetta myöntää kaikille asiakkailleen verkkopankkitunnuksia, vaan luottolaitos voi kieltäytyä niiden myöntämisestä esimerkiksi laissa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä säädettyillä edellytyksillä, kuten asiakkaaseen liittyvien riskien perusteella.

Esityksessä todetaan, että vahvana sähköisenä tunnistusvälineenä toimii myös sirullinen henkilökortti. Sen hankkiminen maksaa 55 euroa ja siihen tarvittavan lukulaitteen hinta on noin 30—60 euroa. Esityksessä (s. 8) ei kuitenkaan mainita matkaviestinyritysten käyttäjille tarjoamia vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä eli mobiilivarmenteita. Lisäksi esityksessä todetaan (s. 28), että ”luottolaitosten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluilla ei tällä hetkellä ole riittävän kattavaa vaihtoehtoa henkilön tunnistamiseksi muissa internet-palveluissa”. Liikenne- ja viestintäministeriön mielestä mobiilivarmenteita voi käyttää kuitenkin suhteellisen laajasti vahvaa sähköistä tunnistamista vaativissa internet-palveluissa, vaikka verohallinnon palveluissa niitä ei voikaan nykyisin käyttää. Liikenne- ja viestintäministeriö pyrki luomaan sähköisen tunnistamisen palveluiden tarjonnalle ja käytölle hyvät edellytykset. Tunnistuslakiin on vuoden 2015 alussa otettu säännöksiä, joiden tarkoituksena on helpottaa uusien alalle tulevien tunnistuspalvelun tarjoajien markkinoille tuloa (esimerkiksi säännökset tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta).

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia niin, että luottolaitoksen, joka tarjoaa vahvaa tunnistuspalvelua, täytyisi tarjota palvelua kaikille. Ehdotuksessa todetaan, että mahdollisuus vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen on nyky-yhteiskunnassa oleellista laajemminkin kuin vain maksupalveluihin liittyen. Ehdotuksen mukaan luottolaitos voisi kieltäytyä tarjoamasta vahvaa sähköistä tunnistuspalvelua ainoastaan objektiivisista syistä.

Esityksessä oleva ehdotus merkitsisi eräänlaista yleispalveluvelvoitetta luottolaitoksille tarjota vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä silloin, kun ne tarjoavat vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä eli ovat tehneet asiaa koskevan ilmoituksen Viestintävirastolle ja Viestintävirasto merkinnyt ne tunnistuspalvelun tarjoajia koskevaan rekisteriin.

Esityksessä on kuvattu, miten ehdotetut säännökset edistävät yhdenvertaisuuden toteutumista. Esitetyillä säännöksillä on myönteisiä vaikutuksia henkilöihin, joilla on ollut vaikeuksia saada avattua maksutiliä tai saada verkkopankkitunnuksia. Tällaisia henkilöitä ovat olleet esimerkiksi maksuhäiriöiset ja toimintarajoitteiset henkilöt, kuten vammaiset. Esitettyjen säännösten mukaan talletuspankki saisi kieltäytyä perusmaksutilin ja siihen liittyvien maksupalveluiden tarjoamisesta vain rahanpesulainsäädäntöön perustuvasta syystä. Peruspankkipalvelu sisältäisi ehdotetuissa säännöksissä myös verkkopankin ja -pankkitunnukset, mikä on uutta verrattuna nykyiseen lainsäädäntöön. Vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjonnasta voisi kieltäytyä vain objektiivisin perustein.

Esityksessä todetaan, että Suomessa 370 000 henkilöllä oli ainakin yksi maksuhäiriömerkintä vuoden 2015 lopussa. Yhden maksuhäiriömerkinnän ei pitäisi vaikeuttaa henkilön asioimista luottolaitoksessa, mutta useampi maksuhäiriömerkinnällä on vaikutusta henkilön elämään vaikeuttaen sitä.

Luottolaitoksilla on ollut velvollisuus tarjota peruspankkipalveluja myös maksuhäiriömerkinnän saaneille henkilöille, mutta verkkopankin ja -tunnusten ei ole tulkittu kuuluvan peruspankkipalveluihin.

Harri Pursiainen
Kansliapäällikkö

Kreetta Simola
Viestintäneuvos